

УДК 616-08

В.А. Нестеровський, доктор геологічних наук, професор кафедри нафти та газу, директор Геологічного музею¹
 E-mail: v.nesterovski@ukr.net

Т.І. Дрозд, кандидат геологічних наук, дизайнерка авторського ювелірного бренду «Павлін»²
 E-mail: drozdt05@gmail.com

¹ННІ «Інститут геології» Київського національного університету імені Тараса Шевченка,
 вул. Васильківська, 90, Київ, 03022, Україна

²Член, експерт Громадської організації «НДЦ "Незалежна експертиза"»
 вул. Мироненка, 8а, Полтава, Україна

Коштовне каміння в літотерапії

Літотерапія – наука? І чи має вона право на існування в сучасному світі?

В. Нестеровський

У статті розкривається поняття «літотерапія», подано головні напрямки літотерапії, сутність впливу коштовного каміння на організм людини, перелік основних мінералів-лікарів, визначення місця літотерапії в повсякденному житті.

Ключові слова: літотерапія, коштовне каміння, мікроелементи, електромагнітне поле, кольорові трансформації.

Літотерапія (або лікування мінералами та каменями) не має у своїй основі чітких наукових доказів, але у світі існує безліч її послідовників. Як можна підтвердити або спростувати переконання багатьох людей у тому, що кожен камінь має певні лікувальні властивості і здатний впливати на їх свідомість, емоційний та фізичний стан. Дорогоцінні камені для лікувальних цілей почали використовувати декілька тисячоліть тому. Каміні слугували мірилом краси, гармонії та достатку, а ще й незамінними ліками при багатьох захворюваннях. Стародавні літописи зберегли багато рецептів, де так чи інакше використовували коштовний камінь.

Нині під літотерапією розуміють, поперше, психотерапевтичний вплив каменів на організм людини, про що було відомо ще в стародавні часи. Зародившись в Індії, віра в цілющу силу каменів поширюється в Китай і країни Месопотамії, де вона знаходить нові грані і області застосування: з'являються камені-талісмани, камені-захисники. Далі, з

Месопотамії «вчення» про медичні камені і їх магічну силу проникає в Єгипет, Єрусалим і Грецію, де воно стає обговоренням таких вчених, як Платон, Геродот, Теофраст.

У «Природних історіях» давньоримського вченого Плінія Старшого наводиться вже досить великий фактичний матеріал щодо практичного застосування деяких дорогоцінних каменів у медицині.

Найбільших результатів у цій справі досягли тибетські ламі. Чи жарт, але ці монахи використовують у лікувальній практиці понад 100 мінералів, якими вилікували близько 400 хвороб. Ламі в своїй практиці посилалися на лікувальні досягнення Індії, Китаю і Греції та значно їх вдосконалили.

Провідне місце в тибетській школі займають методи, пов'язані з контактним впливом мінералів на певні ділянки тіла. Для цього використовують різні акупунктурні голки, пластинки, фігурки з каменю, реміні, браслети, пояси і т. ін. Сама методика трималася в суворій

таємниці, передавалася з покоління в покоління тільки через певних людей – «провідників». Сучасна тибетська школа багато в чому використовує стародавні методи і рецепти лікування, які не порушені часом і науковим прогресом. Для енергетичного зарядження води та отримання еліксиру молодості й здоров'я найчастіше використовували мінерали кварцової групи.

Також майстерними знавцями славляться китайські літотерапевти. Вони, впливаючи каменями-біостимуляторами на біологічно активні точки тіла, вирівнюють порушену в організмі енергетику (Інь-Янь), збільшують життєву силу (Ци), проводять знеболювання та лікують захворювання [1].

Індійські йоги широко застосовують природні камені для створення аури і щитів, що захищає людину від негативних полів і випромінювання. Індійські цілителі за системою Аюрведа для оздоровлення та омолодження організму застосовували камені для зарядки чакр – енергетичних центрів у тілі людини.

Як би дивно це не звучало, але сьогодні досить багато кваліфікованих медиків і професіоналів у сфері мінералогії анітрохи не сумніваються в цілющих властивостях природного каміння.

Лікування мінералами не отримало певного розвитку в Радянському Союзі та деяких країнах Європи, але в багатьох країнах Сходу та Південно-Східної Азії цей метод набув популярності для зцілення, захисту, поліпшення якості життя.

Завдяки великій зацікавленості в позитивному впливі каменів на людину попит на літотерапію в сучасному світі зростає.

На нашу думку, феномен лікування самоцвітами можна пояснити певними властивостями каменів:

1. Особливостями хімічного складу і кристалічної структури мінералів.
2. Наявністю власного електромагнітного поля.
3. Кольоровими трансформаціями.

Хімізм, ізоморфізм, як і електромагнітне поле, є невід'ємною частиною мінералів, що формувалися в земній корі протягом мільйонів років. Оскільки в сучасній медицині в лікувальних цілях використовують електромагнітне поле, а до складу багатьох препаратів входять мікроелементи, то якоїсь особливої магії в цьому немає. І лікувальні властивості каменів з цих позицій достатньо легко пояснити. Лікувальні грязі, мінеральні води у своїй основі або домішках містять одні й ті самі хімічні елементи, що й мінерали.

Водночас мінерали – це природні хімічні сполуки певної кристалічної будови. Хімічні елементи в структурі мінералів розміщені закономірно, але в різних кількостях і в різному порядку. Тому вони всі різні за оптичними, механічними, електричними, магнітними та іншими властивостями, що робить світ мінералів нескінченно різноманітним.

Крім того, вже доведено, що навколо кожного мінералу існує певне електромагнітне поле. Дозований вплив такого поля може приводити до змін на тонкому енергетичному рівні, подібно до принципу дії гомеопатичного препарату. Це стимулює оновлення фізіологічних функцій та відновлює процеси в уражених органах і тканинах.

Усі сучасні методики лікування коштовним камінням можна поділити на 3 головні напрямки: самоцвітна кольо-

ротерапія, контактна літотерапія та енергетична кристалотерапія [2].

Кольоротерапія коштовним камінням базується на впливі трансформацій видимого спектра, які відбуваються внаслідок різних оптичних явищ (інтерференції, дисперсії, дифракції, заломлення, відбиття, рефракції, розсіювання, поглинання тощо), на психофізичний стан здорового та ураженого організму.

Зародження цього напрямку відбулося в Індії. Усе тіло людини було поділене на чакри, яким відповідали певні кольори каменів. З фізичної точки зору самоцвітну терапію також можна легко пояснити. Око людини перетворює електромагнітні хвильові поступальні рухи світла в кольори. Людина може бачити світло з довжиною хвиль від 400 до 700 нм, які розділені на сім основних кольорів – червоний, оранжевий, жовтий, зелений, блакитний, синій, фіолетовий та безліч додаткових відтінків. Тільки в бурштині виокремлюють понад 300 відтінків жовтого й оранжевого кольорів.

Кольори впливають на психоемоційний стан і залежно від цього поділяються на теплі та холодні, заспокійливі та збуджуючі, глибокі та поверхневі, радісні та гнітючі тощо. Завдяки вибіркості довжини кольорової хвилі, яку сприймає людське око та по нервових імпульсах передає в мозок, кожний мінерал буде мати індивідуальний вплив.

В основу контактної літотерапії закладено фізико-хімічні властивості мінералів. Насамперед це невидимі електромагнітні випромінювання в діапазоні ультрафіолетових та інфрачервоних хвиль, електростатичне поле, магнетизм, елементний хімічний склад, а також слабка радіоактивна енергія, що не перевищує біологічне дозування людського організму.

Сьогодні ми не маємо повноцінної інструментальної бази для визначення дозування та терміну енергетичного впливу на організм людини. Тому для виконання контактної літотерапії насамперед необхідно знати абсолютні значення цих енергій і мати високу кваліфікацію оператора. Літотерапевту необхідно з кількох сотень варіантів абсолютних значень електромагнітних коливань мінералів вибрати одне, яке збігається з коливаннями ураженого органу. У цьому разі особливого значення набуває кваліфікація літотера-

певта, особливо під час використання ним радіоактивних мінералів.

Для контактної терапії велике значення має форма каменю. Передусім форма зумовлює конфігурацію відповідного органу. Інколи для кращої взаємодії мінерали перетирають та роблять з них порошок чи гель. У такому разі на перший план виступає хімізм мінералу.

Для ілюстрації позитивного використання каменів можна згадати застосування кременю як ефективного природного фільтра та активатора води. Цю породу також використовують для підготовки води, призначеної для проведення бальнеологічних процедур і виготовлення лікарських препаратів. Настояну на кремені воду застосовують у різних видах промислового харчового виробництва (пива, алкогольної продукції, крохмалю та ін.) [3]. Проте не всі кремені мають такі властивості і можуть без обмежень використовуватися в лікувальній справі.

Кристалотерапія заснована на природній енергії кристалів і, як правило, є безконтактною. Потужна енергія, за переконаннями кристалотерапевтів, є не в усіх кристалів, і не кожен може бути оператором-діагностом кристалів. Основними кристалами-лікарями є кварц, турмалін, топаз, берил, флюорит. Встановити фізичну суть цього феномена остаточно вченим ще не вдалося, але, на нашу думку, вона лежить у площині кристалічної будови мінералів та особливостей розташування в них оптичних осей.

Важливим аспектом у лікуванні кристалами є наявність природних граней, оскільки внаслідок штучної обробки порушується симетрія та орієнтування оптичних осей. Кристали зі штучними гранями та вершинами не мають лікувальних властивостей або ці властивості мінімальні.

У кожного кристалотерапевта існує свій індивідуальний підхід на рівні внутрішніх відчуттів та знань каменів, і тому підтвердити чи повторити експеримент незалежним шляхом дуже важко. Висновки різних операторів можуть суттєво відрізнятись, навіть мати протилежний характер. Тобто кожний кристалотерапевт по суті підбирає свій набір кристалів для лікування. Саме тому в різних авторів список кристалів і перелік хвороб, які вони лікують, різняться.

Рисунок 1. Кристали: берил (геліодор) (а), турмалін (шерл) (б).
Фото з колекції учасників виставки «Україна самоцвітна»

Ми обробили та дослідили велику кількість обґрунтувань щодо поширеного застосування тих чи інших самоцвітів у лікувальних цілях. Найчастіше використовують мінерали групи кремнезему. Кристалічні різновиди – гірський криштал, аметист, цитрин, димчастий кварц, моріон застосовує більшість літотерапевтів для кристалотерапії, серед яких найпопулярнішим є гірський криштал. Останній є безколірним, і тому на нього не поширюються властивості, пов'язані з кольором, який частково трансформує основну енергію. Кольорові кристали кварцу підсилюють вплив за рахунок забарвлення. Наприклад, фіолетовий аметист підсилює природну інтуїцію, сприяє концентрації сил та фокусу на глибокій та повній душевній радості. Жовтий колір цитрину створює внутрішню гармонію, стимулює зір і нервову систему, активізує розумові здібності. Коричневий колір димчастого кварцу та чорний колір моріону допомагають розсіяти негативні емоції, подолати страх, виховати в собі сміливість [4–7].

Прихованокристалічні різновиди кремнезему – агати, халцедони – здебільшого застосовують для контактної літотерапії. Тут важливу роль відіграють структурно-текстурні і колористичні відмінності каменю. Навіть під час візуальної терапії різнобарв'я агатів не тільки чарує естетичним виглядом, а ще й заспокоює.

Агат є одним з дванадцяти коштовних каменів, описаних у Біблії. Ці камені прикрашали наперсник первосвященника, в якому він проводив богослужіння. У середні віки агат був канонізований церквою (рис. 2) [8].

До інших різновидів халцедону та кварцу з цілющими і лікувальними властивостями можна віднести хризопраз, сапфірин, сердолик, сардонікс тощо. Усі ці мінерали використовують у кольоровій і контактній літотерапії (рис. 3).

Якщо говорити про кольоротерапію, то хризопраз зеленуватого кольору врівноважує, допомагає концентрувати думки; сапфірин блакитного кольору неба і води додає легкості та відчуття простору; сердолик і сардонікс теплих жовто-помаранчевих кольорів з сильною енергетикою є каменями любові, віри та надії.

Існує думка, що краще діють подаровані (звісно, від чистого серця) камені і прикраси. Якщо ж обираєте камінь собі або на подарунок, слід пам'ятати – найголовніше у виборі «свого» каменю необхідно застосувати інтуїтивний підхід, це завжди спрацює влучно.

Висновки

1. Літотерапія зародилася в сиву давнину і супроводжує всі цивілізації. Найбільшого розквіту набула в Індії, Китаї, Греції, Єгипті, Єрусалимі. Сучас-

на літотерапія поширилася не тільки в країнах Сходу та Південно-Східної Азії, але й багатьох країнах Європи.

2. Основними напрямками літотерапії є: самоцвітна кольоротерапія, контактна літотерапія й енергетична кристалотерапія.

Для використання коштовних каменів у лікувальних цілях необхідно мати певні знання і розуміння фізичного сенсу взаємодії каменів з людиною. Самоцвітна кольоротерапія базується на впливі трансформацій видимого спектра, що лежить в основі семи основних кольорів. Контактна терапія взаємодіє з людиною під час дотику через закладені фізико-хімічні властивості мінералів, а енергетична кристалотерапія є безконтактною та заснована на природній енергії кристалів.

3. З лікувальною метою найчастіше використовують мінерали групи кремнезему: кристалічні (гірський криштал, аметист, цитрин, димчастий кварц, моріон) та прихованокристалічні різновиди (агати, звичайні і кольорові халцедони). Правильно підібрані міне-

Рисунок 2. Різнобарвний агат в авторських ювелірних прикрасах бренду «Павлін». Фото Дрозд Т.І.

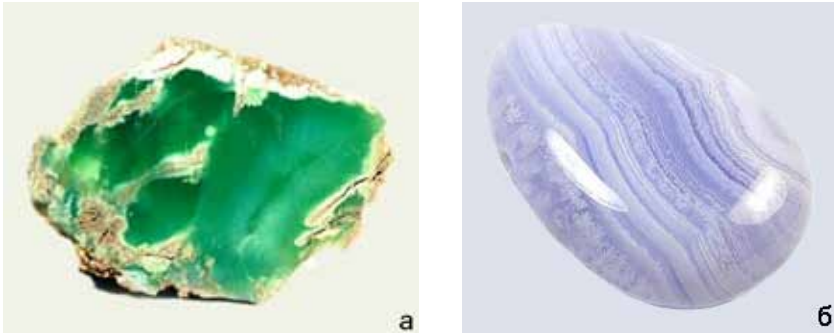

Рисунок 3. Хризопраз (а), сапфірин (б). Фото з колекції учасників виставки «Україна самоцвітна»

рали – це вірні друзі. Їм під силу підняти настрій, самопочуття, підвищити самооцінку, запобігти неприємностям, відновити захисні сили організму, під-

корегувати біополе тощо. Якщо є внутрішнє переконання в дієвості лікувальних властивостей каменів, то чому б ними не скористатися!

4. У своєму прояві містика коштовних каменів, мабуть, найбільш приваблива та різноманітна. Межа між можливим і дійсним проходить через нашу свідомість. Безсумнівно залишається світ природи навколо нас, що є безмежним та мінливим, як і розуміння його кожною окремою людиною.

Наприкінці хотілося б навести слова Костянтина Паустовського: «Мы живем в громадном, плохо разгаданном мире и топчем камни..., не подозревая, что знакомство с ними обогатило бы наш опыт во всех областях жизни», – які є сьогодні актуальними, як і в давнину.

Використана література

1. Ктениди Р.И. Литотерапия – лечение камнями и минералами: монография. Одесса, 2003. 192 с.
2. Нестеровский В.А., Свитко Е.В. Лечебные свойства драгоценных камней. *Декоративные и драгоценные камни*: первая междунар. конф. (г. Киев, 1999). Киев, 1999. С. 113.
3. Дрозд Т.І. Конкреційні силіциди Волино-Поділля та їх гемолого-економічна оцінка: дис. кандидата геол. наук: 04.00.19. Київ, 2016. 156 с.
4. Уильям Стабер. Радуга самоцветов: универсальное руководство по исцелению минералами / пер. з англ.: М. Бокарева и Н. Падалко. Москва: Фаир-Пресс, 2003. 624 с.
5. Гладышева Т.П. Магия камня: монография. Санкт-Петербург: Золотой век, 2000. 560 с.
6. Гоникман Э.И. Философия камня (научные и эзотерические параллели): монография. Минск: Сантана, 1992. 565 с.
7. Нестеровский В.А. Геология і гемологічна оцінка самоцвітної сировини осадових комплексів України: дис. д-ра геол. наук: 04.00.21. Київ, 2006. 464 с.
8. Высоцкий С.В., Ефимова М.И. Двенадцать библейских самоцветов: монография. Владивосток: Дальнаука, 2007. 120 с.

References

1. Ktenidi R.I. Lithotherapy – treatment with stones and minerals: monograph. Odessa, 2003. 192 p.
2. Nesterovskiy V.A., Svitko E.V. The healing properties of precious stones. *Decorative and precious stones*: First internat. conf. Kiev, 1999. P.113.
3. Drozd T.I. Flintsof Volino-Podill and that hemologic-economic assessment: candidate of geol. Sciences: 04.00.19. Kyiv, 2016. 156 p.
4. William Staber. Rainbow Gems: A Universal Guide to Healing Minerals: per. from eng.: M. Bokarev and N. Padalko. Moscow: Fair-Press, 2003. 624 p.
5. Gladysheva T.P. The magic of stone: monograph. St. Petersburg: Golden Age, 2000. 560 p.
6. Gonikman E.I. Philosophy of stone (scientific and esoteric parallels): monograph. Minsk: Santana, 1992. 565 p.
7. Nesterovskiy V.A. Geology and hemology of the estimation of the self-flowing syrovini of siege complexes in Ukraine: dis. Dr. of Geol. Sciences: 04.00.21. Kyiv, 2006. 464 p.
8. Vysotsky S.V., Efimova M.I. Twelve Bible Gems: monograph. Vladivostok: Dalnauka, 2007. 120 p.

УДК 616-08

В.А. Нестеровский, доктор геологических наук, профессор кафедры нефти и газа, директор Геологического музея¹
Email: v.nesterovski@ukr.net

Т.И. Дрозд, кандидат геологических наук, дизайнер авторского ювелирного бренда «Павлин»²
E-mail: drozdt05@gmail.com

¹УНИ «Институт геологии», Киевский национальный университет им. Т. Шевченко, ул. Васильковская, 90, Киев, 03022, Украина

²Член, эксперт Общественной организации «НИЦ "Независимая экспертиза"», ул. Мироненко, 8а, Полтава, Украина

Драгоценные камни в литотерапии

В статье рассматривается понятие «литотерапия», основные направления литотерапии, сущность влияния драгоценных камней на организм человека, перечень основных минералов-врачевателей, роль литотерапии в повседневной жизни.

Ключевые слова: литотерапия, драгоценные камни, микроэлементы, электромагнитное поле, цветные трансформации.

UDC 616-08

V. Nesterovskiy, Doctor of Geological Sciences, Professor of the Department of Petroleum Geology¹
Email: v.nesterovski@ukr.net

T. Drozd, Ph.D (Geol.), Designer jewelry brand Pavlin²
E-mail: drozdt05@gmail.com

¹Institute of Geology, National Taras Shevchenko University of Kyiv 90 Vasylykivska Str., Kyiv, 03022, Ukraine

²Member, expert of the Public Organization «Scientific-Research Center "Expert examination"»
8a Mironenko Str., Poltava, Ukraine

Gemstones in Lithotherapy

This publication discloses the concepts of lithotherapy, its main directions, the effect on the human body, list of major healing minerals, the determination of its place in life.

Key words: lithotherapy, precious stones, trace elements, electromagnetic field, color transformations.